

І. В. Музика, І. Б. Усенко

Пахман Семен Вікентійович

ПАХМАН Семен Вікентійович (27. 04(09. 05). 1825, Одеса — 29. 11(11. 12). 1910, Санкт-Петербург) — правознавець. Доктор цивільного права (1852). Закінчив Одеську гімназію (1840), юридичне відділення Рішельєвського ліцею (Одеса, 1843), Московський університет (1845, зі ступенем кандидата права). Від 1846 працював у Тульській гімназії (Росія); від 1848 — у Рішельєвському ліцеї. 1852 отримав ступінь доктора цивільного права за рукописну працю «*De dominio privato nec non publico apud Romanos historica commentatio*». Відтоді — у Казанському університеті (Росія): від 1853 — екстраординарний професор кафедри поліцейського права, від 1854 — кафедри енциклопедії законодавства (також викладав історію російського права та міжнародне право), від 1856 — ординарний професор кафедри цивільного права та судочинства; від 1859 — ординарний професор кафедри поліцейського права, від 1862 — кафедри цивільного права Харківського університету; від 1866 — ординарний професор кафедри цивільного права та судочинства, водночас 1871 — ректор, 1873 — декан юридичного факультету Санкт-Петербурзького університету. 1876 звільнений за вислугою 30-ти р. зі званням заслуженого професора. Також викладав у Олександрівському ліцеї, Училищі правознавства, 1881—82 — на Вищих жіночих курсах. Від 1882 — сенатор Російського сенату, входив до складу його цивільного касаційного департаменту (1884—96) і загального зібрання (від 1896). Активно працював у Комісіях з перегляду російського законодавства, зокрема створення нового цивільного уложення та оновлення акціонерного і вексельного права. Один із основних авторів вексельного статуту 1902. Від 1867 — член, від 1886 — голова Комісії для збирання народних юридичних звичаїв при Відділенні етнографії Російського географічного товариства; 1877—93 — співзасновник і товариш (заступник) голови Санкт-Петербурзького юридичного

товариства. Найвідоміша праця П. — «Обычное гражданское право в России» (Санкт-Петербург, 1877, т. 1; 1879, т. 2). Його праворозуміння, окрім концепту юридичного позитивізму, охоплювало інші історичні та філософські ідеї, зокрема розуміння свободи як змісту позитивного права. П. вважають одним із найяскравіших представників догматичної юриспруденції. Вченому належить пріоритетне дослідження історії кодифікації цивільного права, висвітленню якої присвячена фундаментальна монографія «История кодификации гражданского права» (Санкт-Петербург, 1876). Помітним був внесок П. у розвиток акціонерного і вексельного права. Під час праці у Комісіях з оновлення акціонерного і вексельного законодавства він присвятив багато уваги аналізу діяльності акціонерних товариств, удосконаленню їхніх організаційно-правових форм, принципів діяльності та методів контролю за ними з боку держави. Почесний член Санкт-Петербурзького, Новоросійського (Одеса), Казанського, Харківського університетів і Університету св. Володимира у Києві.

Основні праці

О судебных доказательствах по древнему русскому праву, преимущественно гражданскому, в историческом их развитии. Санкт-Петербург, 1851; О заслугах графа Сперанского в области законодательства: актовая речь. Казань, 1854; О юридическом быте инородцев Казанской губернии. Казань, 1857; О задачах предстоящей реформы акционерного законодательства (Речь произнесенная в торжественном собрании Императорского харьковского университета, 30 августа 1861 года). Х., 1861; К вопросу о предмете и системе русского гражданского уложения. Санкт-Петербург, 1882; О современном движении в науке права. Санкт-Петербург, 1882; О значении личности в области гражданского права. Санкт-Петербург, 1883; К вопросу о применении давности к церковным землям // Журн. Санкт-Петербургского юрид. общества. 1894. Кн. 3.

Рекомендована література

1. Гредескул Н. Пахман Семен Викетьевич // Юрид. ф-т Харьков. ун-та за первые сто лет его существования (1805—1905). Х., 1908;
2. Музика І. В. Пахман Семен Вікентійович // Антологія укр. юрид. думки. Т. 6. К., 2003;
3. Головка О. М., Греченко В. А. С. В. Пахман як теоретик та історик права // Вісн. Харків. ун-ту внутр. справ. 2013. № 2.

Бібліографічний опис:

Пахман Семен Вікентійович / І. В. Музика, І. Б. Усенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН

України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-881829>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).